

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سرقت علمی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد آستارا

آذر ۹۵

تعریف سرقت علمی

- تصاحب غیرواقعی، تقلید بسیار نزدیک یا ربودن و چاپ کلام، افکار، ایده‌ها و عبارات نویسنده دیگر و ارائه آن به عنوان کار اصیل خود را دزدی علمی، سرقت علمی، سو استفاده علمی یا دستبرد علمی می‌گویند.
- معادل انگلیسی این واژه **PLAGIARISM** می‌باشد.

روش های گوناگون سرقت علمی

- - تعویض نام و آدرس مقاله، پایان نامه یا رساله ای که قبلاً توسط محقق یا محققین دیگری در همان کشور یا کشور دیگر انجام شده با نام و آدرس جدید و چاپ یا ارائه در یک مجله یا مرکز دیگر (مصاداق بارز سرقت علمی از نوع عمد)
- - استفاده از داده ها، متون و یافته های چند مقاله و تلفیق آنها در یکدیگر به منظور تولید یک مقاله نو (مقاله معجون)
- - تغییر متن به نوعی که تشخیص تقلبی بودن آن به سادگی امکانپذیر نیست. (تنبلی کاری)

روش های گوناگون سرقت علمی

- - با حفظ محتویات مقاله اصلی، ظاهر مقاله مثل شکل، جداول یا نحوه رسم نمودارها تغییر یابد. (استتار جزئی)
- - استفاده از قالب یا سبک فکری یا نگارشی دیگران که در آن جمله به جمله یا پاراگراف به پاراگراف یک مقاله از یک متن دیگر اقتباس می شود. (سرقت علمی سبک)
- - انتشار یک مقاله به طور کامل یا حتی انتشار بخشی از اطلاعات، داده ها و یافته های خود در چند نشریه به طور همزمان یا با فاصله زمانی به طور عمدی یا سهوی (سرقت علمی از خود)

روش های گوناگون سرقت علمی

- - استفاده از عین جملات یا عبارات دیگران بدون ذکر منبع و گذاشتن گیومه که در این مورد حتی تغییر چند کلمه در یک جمله نیز نمی تواند این جرم را تقلیل دهد. (سرقت علمی کپی و درج)
- - استفاده از کنایه، تشبیه یا استعاره دیگران برای روشن کردن یک ایده. اگر چاره ای جز این نباشد باید از فرد کسب اجازه شود. (سرقت علمی استعاره که بسیار پیچیده است).

انواع سرقت علمی

• ۱- استفاده از منابع و عدم استناد به آنها

- ۱-۱- نویسنده‌ای که از کار دیگری کلمه به کلمه به عنوان کار خود استفاده می‌کند.
- ۱-۲- نویسنده قسمت‌های قابل توجهی از متن یک منبع را بدون تغییر کپی می‌کند.
- ۱-۳- نویسنده برای پنهان کردن دزدی علمی می‌کوشد از منابع مختلف علمی کپی کند و با تعدیل مختصر آنها را با هم تطبیق دهد .
- ۱-۴- نویسنده در عین حال که مطالب ضروری از منابع را نگه داشته است اما ظاهر مقاله را با تغییر عبارات و کلمات کلیدی مختصری دگرگون کرده است.
- ۱-۵- نویسنده به جای صرف وقت برای یک کار اصیل، با نقل قول و بازی با الفاظ از سایر منابع، آنها را با هم منطبق می‌کند.
- ۱-۶- استفاده از کارهای گذشته خود به میزان قابل توجه.

انواع سرقت علمی

• ۲- استفاده از منابع و استناد ناقص به آنها

- ۲-۱- استفاده از نام یک نویسنده و عدم ارائه اطلاعات بیشتر در قسمت منابع.
- ۲-۲- نویسنده اطلاعات غیردقیق درباره منبع ارائه می کند که یافتن آن را غیرممکن می کند.
- ۲-۳- نویسنده به طور کامل به یک منبع استناد می دهد اما از گذاشتن متنی که کلمه به کلمه کپی شده در گیومه غفلت می کند.
- ۲-۴- نویسنده به همه منابع استناد کرده و همه نقل قولها را در گیومه قرار داده اما مقاله کار اصیلی نیست (مشخص کردن این نوع بسیار دشوار است).
- ۲-۵- در این مورد نیز نویسنده در بعضی جاها به منابع استناد کرده اما در جای دیگری نقل قولی را از آن منابع آورده و به آنها استناد نکرده است.

طبقه بندی رویگ از سرقت علمی

- دسته اول: چاپ مجدد یک مقاله در بیش از یک مجله.
- دسته دوم: تقسیم یک پژوهش به چند مقاله.
- دسته سوم: استفاده مجدد از متن.
- دسته چهارم: تخلف از قانون حق کپی رایت.

راهنمایی برای پیشگیری از سرقت علمی

- - دستورالعمل مربوط به مؤلفین که توسط مجله ارائه شده است را مطالعه نمایید.
- - همیشه از مشارکت دیگران و منبع ایده‌ها یا کلمات سپاسگزاری نمایید.
- - استفاده از متن یا مواد کلمه به کلمه (نقل قول) باید داخل گیومه باشد.
- - به منابع مورد استفاده در نگارش استناد نمایید.
- - هنگام تفسیر ابتدا سعی کنید به طور کامل مفهوم را درک نمایید و سپس از کلمات خودتان استفاده نمایید.
- - هنگامی که شک دارید مفهوم یا حقیقت یک دانش متداول است یا نه، از منبع استفاده نمایید.
- - مطمئن شوید که استناد دهی را به صورت درست انجام دهید.
- - اگر یک مطالعه پیچیده می‌تواند به صورت یک کل به هم پیوسته ارائه گردد این کار را انجام دهید و نباید آن مقاله را به مقالات مجزا تقسیم کنید.
- - هنگام ارسال یک مقاله برای انتشار، اطلاعاتی را که قبلاً منتشر کرده‌اید را به اطلاع ویراستاران و خوانندگان برسانید. در نامه روی جلد یا همان کاور لتر (Cover Letter) سردبیر می‌بایست مطلع باشد و خوانندگان از طریق برجسته کردن و استناد به کار منتشر شده قبلی آگاه شوند.

راهکارهای جلوگیری از سرقت علمی در متون

علمی

- - آموزش مصادیق سرقت علمی به افراد.
- - خود داری از متهم کردن بی جای افراد به سرقت علمی: اگر سرقت علمی اتفاق افتد باید کمیته ای از متخصصین کار را بررسی کنند و دلایل وقوع جرم دقیقا بررسی گردد چرا که در بررسی دقیق شاید از فرد رفع اتهام گردد.
- - حذف فشارهای کاذب بر دانشجویان و استادان برای ارائه مقاله و یا اتمام یک طرح در یک زمان خاص.

راهکارهای جلوگیری از سرقت علمی در متون

علمی

- - از آنجا که یکی از دلایل وقوع سرقت علمی می تواند عدم تسلط به زبان خارجی باشد لذا برنامه ریزی صحیح برای آموزش زبان خارجی باید مد نظر باشد.
- - استفاده و به کارگیری از استادان مجرب در تخصص های مورد نیاز.
- - آگاهی دادن به عواقب این جرم و وضع قوانین لازم برای برخورد با مجرم توسط هیئت های قضایی متخصص در این رابطه.

نرم افزارهای تشخیص سرقت علمی

- نرم افزارهای فارسی:

- - سامانه همانند جو: همانندجویی در نوشتار پایان نامه ها و رساله ها. «همانندجو» با جست و جوی خودکار در متن کامل پایان نامه ها و رساله های موجود در ایرانداک، نوشته های همانند را بازیابی و اندازه ی همانندی و منبع اطلاعات همانند را نمایش می دهد. کاربران پس از ورود به سامانه، می توانند نوشته های خود را بارگذاری و نتیجه ی همانندجویی را در کوتاه ترین زمان ممکن دریافت کنند.

- سامانه مشابه یاب متون سمیم نور: پایگاهی است که می تواند مقالات ارائه شده از جانب کاربران را با حجم انبوه اطلاعات خود مطابقت دهد و عبارات مشابه را بازیابی و مقایسه نماید.

- www.samimnor.ir

نرم افزارهای تشخیص سرقت علمی

- نرم افزارهای لاتین:

- **Turnitin**

- **(Tii)**

- www.turnitin.com

- شناساندن دستبرد علمی در مقالات ارائه شده به نشریات. نرم افزاری بسیار پرکاربرد.

نرم افزارهای تشخیص سرقت علمی

- **Eve^۲**
- www.canexus.com
  - دارای موتور جستجوگر بسیار قوی است که همزمان، ۴ مقاله را در ۱۵ دقیقه مورد آزمایش و بررسی قرار می دهد.
- **Safeassign**
- www.blackboard.com
  - قابلیت رصد مقالات در پایگاهها و بررسی اصالت و تازه بودن اثر.

نرم افزارهای تشخیص سرقت علمی

- **Scanmyessay**
- www.scanmyessay.com
- رایگان و قابلیت جستجو و شناسایی سرقت در بین ۶ میلیارد پایگاه و منابع خود.
- **Copyscape**
- www.copyscape.com
- دارای نسخه رایگان هم است، و به جستجو در یاهو و گوگل می پردازد. و وظیفه حفظ آثار از دستبرد علمی در دنیای مجازی را دارد.

نرم افزارهای تشخیص سرقت علمی

- **Ithenticate**
- www.ithenticate.com
- شناسایی سرقت علمی و بررسی اصالت آنها، طراحی حرفه‌ای و بسیار کاربردی برای سردبیران مجلات.
- **Cross Check**
- www.crossre.org
- می‌تواند نسخه اولیه مقاله نویسنده را با نوشته‌های موجود در پایگاه داده‌ها، مقایسه کند و موارد مشابه را به نمایش بگذارد.

نرم افزارهای تشخیص سرقت علمی

- **Dustball**
- plagiarism/checker
- قابلیت شناسایی بخشی از متن یا کل آن و همچنین بارگذاری فایل داک یا داکس، ولی قادر به شناسایی تنها یک عبارت یا جمله نیست.
- Chimpsy
- <http://chimpsy.uwaterloo.ca>
- نرم‌افزاری رایگان برای جستجوی فایل‌های متنی مشابه یکدیگر.

نرم افزارهای تشخیص سرقت علمی

- **CitePlag**

- **<http://citeplag.org/>**

- نرم‌افزاری که علاوه بر جستجوی متون و مشابه‌یابی متن با متون دیگر، استنادات متون را نیز به منظور شناسایی متون مشابه بررسی می‌کند.

- **CopyTracker**

- **<http://copytracker.soft۱۱۲.com/>**

- نرم‌افزاری رایگان با قابلیت دانلود از طریق آدرس ذکر شده.

نرم افزارهای تشخیص سرقت علمی

- **Ephorus**
- **<http://www.plagscan.com/seesources>**
- نرم افزاری کاملاً رایگان و تحت وب که فرمت های پی.دی.اف، داک، داکس و اچ.تی.ام.ال را پشتیبانی می کند.
- **eTBLAST**
- **<http://etest.vbi.vt.edu/etblast>**
- رایگان با قابلیت انتخاب پایگاه داده برای جستجو در آن. امکان کپی کردن متن یا آپلود فایل در این نرم افزار فراهم است.

نرم افزارهای تشخیص سرقت علمی

- **PlagiarismDetect**

- **<http://plagiarismdetect.org/>**

- غیررایگان با قابلیت پشتیبانی از زبان انگلیسی و اسپانیایی. این نرم افزار این امکان را فراهم می سازد تا فایلی از گزارش مشابهیابی در صورت تمایل به ایمیل کاربر ارسال شود.

- **Plagium**

- **<http://www.plagium.com/>**

- نرم افزاری غیررایگان، که تنها فرمت تکست را پشتیبانی می کند.

نرم افزارهای تشخیص سرقت علمی

- [PlagTracker](#)

- <http://www.plagtracker.com/>

- رایگان و قابل استفاده برای دانشجویان، معلمان، ناشران و سایر افراد. این نرم افزار آن لاین امکان یافتن متون مشابه در اینترنت و ۲۰ میلیون اثر علمی را در اینترنت دارد.

- [SeeSources](#)

- <http://www.plagscan.com/seesources/>

– نرم افزاری رایگان با قابلیت جستجوی متون word ، html ، htm ، txt و مدت زمان برای جستجوی هر سند حدود ۱ دقیقه است

نرم افزارهای تشخیص سرقت علمی

- **VeriGuide**
- http://veriguide.cse.cuhk.edu.hk/portal/plagiarism_detection/index.jsp
- نرم‌افزاری غیررایگان، با امکان حمایت از انواع فایل‌ها مانند داک، پی.دی.اف و ...

نرم افزارهای تشخیص سرقت علمی

- **Anti-Plagiarism**
- **<http://sourceforge.net/projects/antiplagiarism/>**
- رایگان، با قابلیت کپی و چسباندن متن و همچنین فرمت های *.rtf, *.doc, *.docx, *.pdf را پشتیبانی می کند.

نرم افزارهای تشخیص سرقت علمی

- **DupliChecker**

- **<http://www.duplichecker.com/>**

- نرم افزار ۱۰۰ درصد رایگان که قابلیت کپی و چسباندن و آپلود خطابه ها، مقالات، پایان نامه و محتوای وبسایت را پشتیبانی می کند.

- **PaperRater**

- **<http://www.paperrater.com/>**

- این نرم افزار رایگان سه ابزار دارد: ۱. چک کردن گرامر، ۲. تشخیص سرقت علمی، ۳. پیشنهادهای نگارشی

نرم افزارهای تشخیص سرقت علمی

- Plagiarisma.net

- <http://plagiarisma.net/>

- این نرم افزار رایگان دارای کادر جستجو است. و کاربران می توانند انواع URL ها و فرمت های HTML, DOC, DOCX, RTF, TXT, PDF و ODT را جستجو کند.

- Viper

- <http://www.scanmyessay.com/>

- یک نرم افزار رایگان با سرعت بالا که برای کاربران ویندوز قابل استفاده است. و در بیش از یک میلیارد مدرک به جستجوی اسناد می پردازد.

نرم افزارهای تشخیص سرقت علمی

- **Plagiarism Detector**

- **<http://plagiarismdetector.net/>**

- رایگان، این نرم افزار نیاز به فرمت خاصی ندارد فقط کافیت متن مورد نظر را در کادر مخصوص بچسبانید و دکمه سرچ را بزنیم. دانشجویان، معلمان و صاحبان وب سایتها می توانند از این نرم افزار استفاده کنند.

مجلات نامعتبر و جعلی

- الف- مجلات نامعتبر (BLACK LIST JOURNALS)
- ب- مجلات جعلی (FAKED & HIJACKED JOURNALS)
- جهت آگاهی از عناوین و سایت های این مجلات:
- <http://rppc.msrt.ir>
- <http://ryp.iau.ir/sp>

مجلات نامعتبر

- مجله هایی که در فهرست نشریات نامعتبر وزارتین علوم تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی هستند.
- مجله هایی که در فهرست ISI بدون ضریب تاثیر و پایگاه Scopus و دیگر پایگاه های معتبر نمایه می شوند اما فرایند داوری و پذیرش مقاله در آنها بسیار کوتاه است و داوری و چاپ مقاله با دریافت هزینه انجام می گیرد.
- مجله هایی که مقاله های چاپ شده در آنها با زمینه فعالیت مجله همخوانی نداشته و دامنه وسیعی از تخصص ها را در بر می گیرد.

موارد مهم در چاپ مقاله

بر اساس بند ۱۲ مصوبات جلسه شماره ۱۱۵ "هیأت ریسه دانشگاه آزاد اسلامی" به تاریخ ۱۳۹۴/۰۲/۲۳ و صورتجلسه "شورای راهبردی پژوهش و فناوری دانشگاه آزاد اسلامی" به تاریخ ۱۳۹۴/۰۲/۰۸، مقالاتی که در مجلات نامعتبر یا آدرس‌های جعلی چاپ می‌شوند و در بالا بردن آمار تولید علم دانشگاه در نمایه‌های معتبر بین‌المللی نقشی ندارند، شامل تشویق نمی‌شوند و برای ترفیع سالانه، هر گونه تبدیل وضعیت، گرفتن نمره پایان‌نامه یا رساله مورد تایید نیستند.

مقاله‌ها باید در مجله‌های تخصصی چاپ شوند که موضوع مقاله به طور حتم با موضوع مجله همخوانی داشته باشد و از چاپ مقاله‌های علمی در مجله‌هایی که در زمینه‌های گسترده و غیر تخصصی مقاله می‌پذیرند، پرهیز شود.

چنانکه از اعتبار مجله اطمینان کامل وجود ندارد از انتشار مقاله در آن خودداری شود.

مجله‌های علمی-پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی که در فهرست ISC بوده‌اند و در سال ۱۳۹۳ از این فهرست خارج شده‌اند، تا پایان سال ۱۳۹۴ با شرط به روز بودن مجله، معادل مجله‌های ISC مشمول تشویق می‌شوند و این مجله‌ها فرصت دارند تا پایان سال ۱۳۹۴ رتبه علمی وزارتین را دریافت کرده و یا در پایگاه‌های معتبر علمی نمایه شوند.

نحوه پرداخت تشویقی مقالات

- نخست مبلغ تشویقی مقاله‌های ISI (WoS) با ضریب تاثیر، مجله‌های علمی-پژوهشی مورد تایید وزارتین و مجله‌های دانشگاه با دسترسی آزاد که توسط ناشر Springer چاپ می‌شوند پرداخت شود.
- در صورت وجود اعتبار مبلغی تشویق مجله‌های علمی-ترویجی مورد تایید وزارتین پرداخت شود.
- برای پرداخت تشویقی سایر مقاله‌ها، گزارش تایید شده شورای پژوهش واحد به مرکز گسترش علم و علم‌سنجی فرستاده شود و پس از دریافت تاییدیه و در صورت وجود اعتبار ردیف مربوط، پرداخت وجه مبلغ تشویقی به آن‌ها انجام گیرد.

منابع:

- سایت دانشگاه اصفهان
- سایت علمی و آموزشی ایران تحقیق
- بطحائی، سیده زهرا. ۱۳۹۰. سرقت علمی: تعریف، مصادیق و راهکارهای جلوگیری، پیشگیری و تشخیص. مجله کارآگاه، دوره دوم، سال چهارم، شماره ۱۶. ۱۸-۶.
- بهادری، محمد کریم؛ ایزدی، مرتضی؛ حسینپور فرد، محمدجواد. (۱۳۹۱). دستبرد علمی؛ مفاهیم، عوامل و راهکارها. مجله طب نظامی، ۱۴ (۳)، ۱۷۷-۱۶۸.
- سهرابی، محمدرضا. (۱۳۹۱). دستبرد علمی: مصادق‌ها و روش‌های پیشگیری از آن. ژنتیک در هزاره سوم، ۱۰ (۳)، ۲۸۱۶-۲۸۲۳.
- بخشنامه شماره ۷۰/۲۲۵۹۸ مورخ ۹۴/۴/۸ معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی